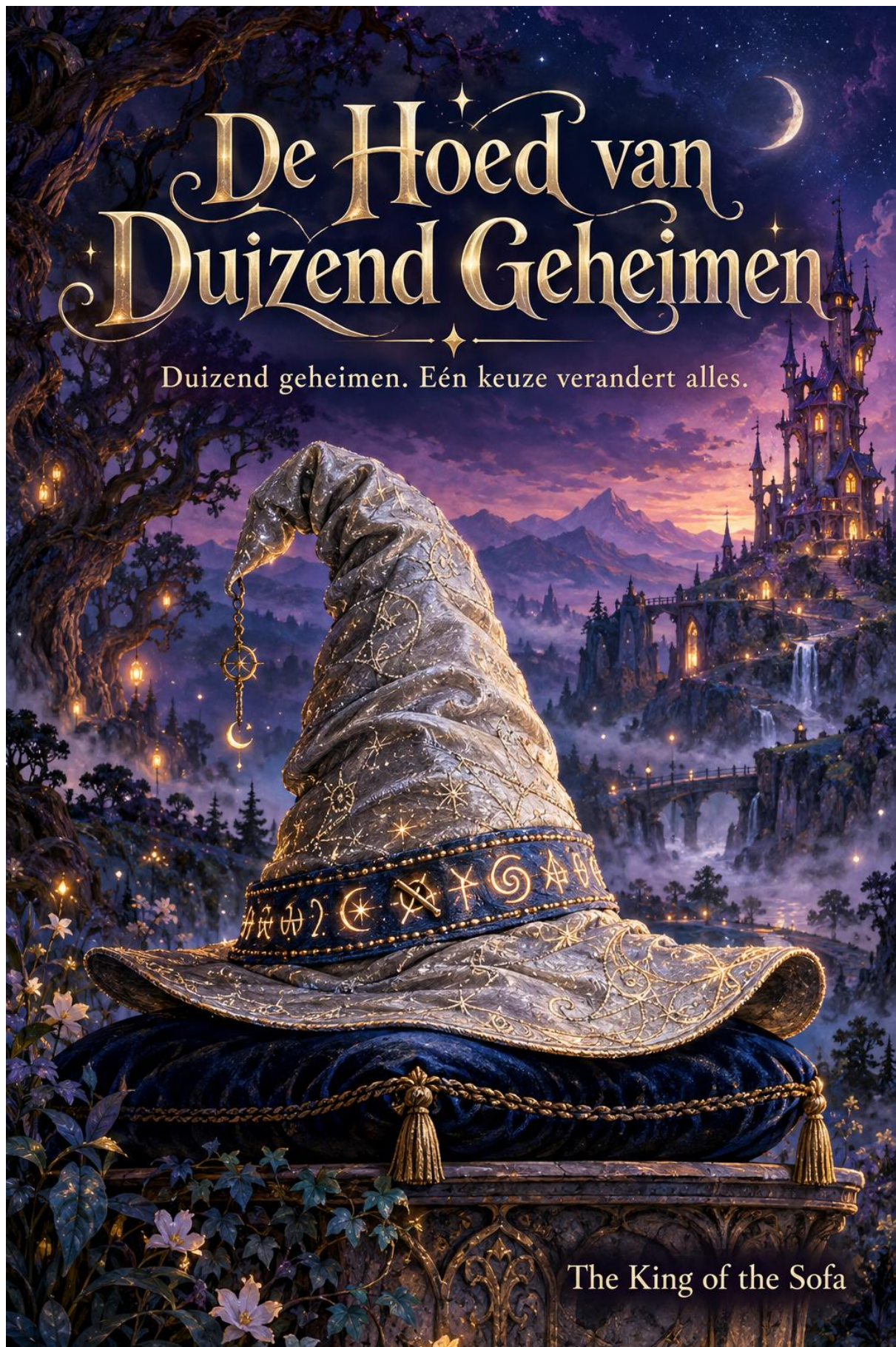

De Hoed van Duizend Geheimen

Duizend geheimen. Eén keuze verandert alles.

The King of the Sofa

De Hoed van Duizend Geheimen

1 De metgezel van zilverdraad

In het rijk waar de avondlucht paars werd, stond op een heuvel een toren die geen bouwmeester durfde na te tekenen. De stenen wentelden als een versteend slakkenhuis omhoog en de ramen waren het zelden eens over wat er buiten lag. Het ene keek uit over de stad, het tweede over een slapende zee en het derde rechtstreeks in de voorraadkast.

Dat laatste raam was er gekomen op een dag dat meester Orwin zijn koekjes kwijt was. Hij had het daarna willen terugtoveren tot een gewoon raam, maar de toren vond de nieuwe situatie blijkbaar handig en weigerde mee te werken.

Orwin was de Grote Tovenaar van het rijk, maar stond vooral bekend om zijn uitvindingen. In zijn werkplaats lagen tandwielen naast glazen bollen en koperen veren naast flesjes met gebottelde echo's. Midden tussen die wonderen bouwde hij aan een mechanische draak.

De draak was zo groot als een ezel en aanzienlijk koppiger. In zijn borst draaiden tandwielen; onder zijn kaken voerde een blaasbalg lucht naar een verhitte alchemistische steen. Daarmee moest brandstof zonder vonk ontbranden. Voorlopig produceerde hij vooral warme kaneeldamp en een bedroefde piep.

Het bijzonderste voorwerp in de toren was echter geen uitvinding van Orwin. Het was de hoge, zilvergrijze hoed die meestal op zijn hoofd stond.

De hoed was geweven uit zilverdraad dat in het donker glansde alsof het zich sterren herinnerde. Langs de rand zaten duizend kleine tekens geborduurd. Overdag leken ze gewone steken, maar bij volle maan vormden ze woorden in talen die soms al eeuwen niet meer werden gesproken. In de plooien van de hoed rustten vergeten spreuken, namen die koningen aan niemand hadden toevertrouwd, recepten voor medicijnen en minstens één aannemelijke verklaring voor het verdwijnen van sokken in de was.

Toch was de hoed geen boek dat zomaar kon worden opengeslagen. Hij gaf alleen prijs wat nodig was aan wie geduldig vroeg en het antwoord niet voor kwaad wilde gebruiken. Hij kon spreken, een paar vingers breed over een tafel schuiven en een drager confronteren met verdrongen herinneringen. Vliegen of door muren roepen kon hij niet.

Veel mensen noemden hem de bron van Orwins macht, maar dat was onjuist. Orwin had magie lang voordat hij de hoed ontmoette. De hoed maakte zijn spreuken niet groter, wel wijzer en nauwkeuriger. Zonder hem kon Orwin een gesloten deur openen; met hem bedacht hij eerst dat aankloppen misschien beter was.

Jaren geleden had een oude sterrenweefster de hoed aan hem toevertrouwd op de hoogste berg van het rijk.

“Hij is geen bezit,” had ze gezegd. “Hij is een bewaarder en een metgezel. Behandel hem nooit als gereedschap.”

Orwin had dat beloofd. Lange tijd had hij iedere avond stof van de rand geborsteld en de hoed op een met blauw fluweel beklede standaard gezet. Maar eerbied kan, wanneer ze elke dag hetzelfde gezicht ziet, ongemerkt veranderen in gewoonte. De standaard raakte bedolven onder bouwtekeningen. De hoed belandde steeds vaker aan een kapstok naast de werkbank.

“Ik hang,” merkte de hoed op een avond op, “naast een jas met een vetvlek.”

“Alleen tot ik deze vleugel heb vastgeschroefd,” zei Orwin.

“Dat zei u gisteren ook.”

“Gisteren was het de andere vleugel.”

De hoed zuchtte zoals alleen een hoofddeksel met een sterk gevoel voor waardigheid kon zuchten.

Diezelfde avond sloop Silas de heuvel op.

Silas was ooit leerling geweest bij een schoenmaker. Hij kon leer snijden zonder rafels en steken stevig aantrekken zonder het materiaal te doen plooien. Toen zijn leermeester stierf, wilde geen andere werkplaats hem aannemen. In een slechte winter stal hij voor het eerst een brood.

Honger had die eerste diefstal verklaard. Ze verklaarde niet wat daarna kwam.

Silas leerde hoe gemakkelijk een grens verschoof als hij haar telkens een onschuldige naam gaf. Een appel zou toch van de kar rollen, een koopman zou één munt niet tellen en een mantel hing al uren onbeheerd. Na verloop van tijd stal hij niet alleen uit nood, maar ook wanneer niemand keek.

Op marktdagen had hij Orwin kruiden, schroeven en bijzondere thee zien kopen. Hij had de zilveren hoed gezien en de bewonderende blikken van de mensen opgemerkt. Waar bewondering was, zo redeneerde Silas, moest ook waarde zijn.

Die avond stond het lage werkplaatsraam open om de kaneeldamp van de draak naar buiten te laten. Een dikke klimop liep langs de torenmuur omhoog. Silas klom behoedzaam, zette zijn voet op een uitstekende steen en wrong zich door het raam. Binnen hoorde hij Orwin in de aangrenzende kamer tegen de draak praten.

“Nee,” zei de tovenaar. “Een ketel is geen ei.”

Er klonk een metalen klonk, gevolgd door een hoopvol gepiep.

Silas zag de hoed aan de kapstok. Van dichtbij was het zilverdraad nog mooier. In de rand bewoog licht als adem onder ijs.

Hij dacht niet aan de eigenaar. Hij dacht aan goud.

Toen hij de hoed van de haak rukte, bleef één zilveren steek achter een ruwe spijker haken.

“Dit,” fluisterde de hoed, “lijkt mij geen uitstekend plan.”

Silas verstijfde. Hij keek achter zich, zag niemand en stopte de hoed onder zijn jas.

“Bovendien kreukt u mijn punt.”

Silas sprong door het raam, gleed langs de klimop naar beneden en rende de heuvel af. Onder zijn jas bleef de hoed commentaar geven op zijn snelheid, zijn greep en het gebrek aan ventilatie.

Pas toen Silas tussen de eerste huizen verdween, brak de beschadigde steek los. Een piepklein teken van zilverlicht dreef uit de rand, bleef een ogenblik boven de klimop hangen en loste toen op in de nacht.

Boven in de toren draaide de mechanische draak zijn kop naar het lege raam.

Hij piepte.

“Wat is er?” vroeg Orwin.

De draak wees met zijn losse linkeroor naar de kapstok.

2 Wat kleine dingen wegen

Orwin keek zo lang naar de lege haak dat de paarse soep ophield met borrelen en de zwevende boeken een handbreedte zakten. Na verdriet en woede bleef vooral zelfverwijt over. De sterrenweefster had hem een metgezel toevertrouwd; hij had hem behandeld als een paraplu die zelden regen verwachtte.

“Mijzelf verwijten maken brengt hem niet terug,” zei hij uiteindelijk.

Het koperen geraamte van de draak knikte zo krachtig dat zijn linkeroor op de vloer viel.

“En jou moet ik kleinere bewegingen leren.”

Orwin zette het oor vast en onderzocht de werkplaats. Op de vensterbank vond hij natte aarde, in een splinter van het kozijn een vezel van grove bruine wol en onder de kapstok een broodkruimel met venkelzaad. Aan de spijker hing een kort stukje zilverdraad.

Toen hij de muur beleefd vroeg of de toren iets had gezien, schoof een steen opzij. Daarachter liep een dunne glans naar het raam, alsof maanlicht met één vinger over de muur had gestreken.

De glans vervaagde al.

Orwin werkte tot na middernacht, sliep twee uur op een stapel mantels en ging bij het ochtendlicht verder. Zelfs tovenaars spreken kromme spreuken uit wanneer ze te lang wakker blijven.

Zijn eerste uitvinding was een kompas dat naar de sterkste magische trilling in de buurt moest wijzen. De naald draaide onmiddellijk naar de voorraadkast.

Orwin vond een stuk belegde kaas dat hij ooit tegen muizen had betoverd. De kaas had dat blijkbaar als aanmoediging opgevat.

Een bril maakte het zilverspoor zichtbaar, maar ook de gedachten van zijn kat: vis, een warme vensterbank en onaardige meningen over de draak.

De derde uitvinding was een koperen doosje met een wijzerplaat. Het moest het losse zilverdraad herkennen, maar begon te ratelen zodra Orwin zei dat hij niet moe was.

“Een leugendetector,” mompelde hij. “Bruikbaar, maar niet nu.”

Het doosje schudde zo hard dat het bijna van tafel sprong.

“Goed. Ik ben zeer moe.”

Het werd stil.

Na nog een nacht combineerde Orwin de bruikbare delen. Hij wikkelde het gevonden zilverdraad om de kompasnaald, bevestigde een lens boven de wijzerplaat en stemde het doosje af op de glans van de hoed. De wijzer wees voortaan alleen naar diens zilveren steken; het ratelwerk bleef op leugens reageren.

Voor hij vertrok, hing Orwin een bord aan de deur:

AFWEZIG WEGENS HOEDZAKEN

De draak kreeg opdracht op de ketels te letten. Orwin nam de tijd om uit te leggen dat ze geen eieren waren. Daarna volgde hij het zwakke zilverspoor de heuvel af.

Aan de andere kant van de stad had Silas intussen ontdekt dat een pratende hoed moeilijker te verkopen was dan een zwijgende.

Op de avondmarkt onderzocht een juwelenhandelaar het zilverdraad door een vergrootglas.

“Waar komt hij vandaan?” vroeg ze.

“Een erfenis,” zei Silas.

De hoed kuchte nadrukkelijk.

“Van een verre oom,” voegde Silas eraan toe.

“Uw familiegelegenheid is treffend,” zei de hoed. “Hij loog ook slecht.”

De handelaar schoof de hoed terug.

Een stoffenkoopman trok zijn bod in toen de hoed zijn vingers “een belediging voor goed borduurwerk” noemde. Een toneelspeler gaf het op nadat de hoed zijn uitspraak verbeterde.

Silas nam hem mee naar zijn scheve huisje aan de rand van het Vergeten Pad. Tussen verwilderde rozen groeiden brandnetels. Binnen zette hij de hoed op een stoffige plank.

“U zou daar een doek overheen kunnen halen,” zei de hoed.

“Je bent gestolen,” beet Silas hem toe. “Je hebt niets te eisen.”

“Dat is een opmerkelijke opvatting over eigendom.”

Die nacht sliep Silas slecht. Tegen de ochtend besloot hij dat hij moest weten wat hij precies had meegenomen. Hij zette de hoed op.

De kamer verdween.

Hij zag een oude marktkoopvrouw bij een lege kapstok staan. Haar handen trilden terwijl ze naar de wollen sjaal zocht die haar dochter voor haar had gemaakt. Silas herinnerde zich hoe hij die sjaal vorige winter had meegenomen omdat de wind scherp was. Hij had haar later voor twee munten verkocht.

Het beeld verschoof. De bakker keerde laden om op zoek naar een zilveren lepeltje. Het was niet kostbaar genoeg geweest om een dief rijk te maken, maar het was het enige voorwerp dat de bakker van zijn vader had geërfd. Silas had het laten omsmelten.

Toen zag hij een kind voor een huis zitten, met een touwtje in de hand en niets eraan. De houten tol had Silas meegenomen omdat het ding mooi beschilderd was. Eenmaal thuis had hij er niet meer naar gekeken.

Silas rukte de hoed af. De muren van zijn huisje kwamen terug.

“Hou daarmee op,” zei hij schor.

“Ik heb niets toegevoegd,” antwoordde de hoed. “Ik heb u alleen laten zien wat u zelf probeerde te vergeten.”

Silas gooide hem op de plank, zachter dan de eerste keer.

Drie nachten hoorde Silas in gedachten de bakker zoeken en het touwtje van de tol over stenen schuren. De hoed zweeg. Zijn stilte was erger dan zijn opmerkingen.

Op de vierde avond kwam Silas in een herberg een handelaar tegen met inktzwarte handschoenen. De man luisterde naar zijn omslachtige verhaal over een bijzonder kledingstuk.

“De Markt van Verloren Dingen verschijnt morgen,” zei hij. “Bij de oude brug, zodra de zon onder is. Daar vindt u een Verzamelaar die goed betaalt voor levende magie.”

“Hoe goed?” vroeg Silas.

De man noemde een bedrag waarmee Silas een werkplaats kon kopen.

Silas zag zichzelf weer achter een werkbank, met zijn naam boven de deur. Hij negeerde de vraag waarom zo’n nieuw leven moest beginnen met iets wat hij gestolen had.

Toen hij thuiskwam, lag er naast de hoed een klein zilveren teken op de plank. Het trilde als een mottenvleugel en fluisterde een halve zin die duidelijk nooit voor Silas bestemd was.

De hoed klonk zwakker dan voorheen.

“De spijker heeft een steek beschadigd. Bij volle maan worden de tekens wakker. Als de rand vóór die tijd verder opengaat, blijven duizend geheimen niet lang geheim. Zelfs een herstelde naad blijft verknoopt zolang een dief mij niet uit vrije wil teruggeeft.”

Silas keek door het raam. De maan was in de afgelopen dagen dikker geworden. Nog één nacht, schatte hij, misschien twee.

Hij wikkelde de hoed in een schone doek.

“We gaan naar de markt,” zei hij.

“Dan hoop ik,” antwoordde de hoed, “dat u daar ook uw verstand terugvindt.”

3 De Markt van Verloren Dingen

De volgende ochtend volgde Orwin het spoor door de stad. Het doosje zoemde bij de juwelierskraam, trilde naast het theater en trok hem naar de herberg bij de westpoort.

Daar herinnerde de waard zich een magere man met een bruine jas.

“Hij vroeg naar de Markt van Verloren Dingen,” zei hij. “Of liever: iemand vertelde hem erover. Dat was gisteravond. De markt verschijnt vandaag bij de oude brug.”

“Verschijnt?” vroeg Orwin.

“U kent zulke markten. Ze blijven nooit ergens waar de belastinginner ze kan vinden.”

De Markt van Verloren Dingen verscheen alleen aan wie oprecht iets kwijt was: een sleutel, een belofte of soms het laatste beetje geduld met een luidruchtige buurman. Anderen zagen bij de oude brug slechts brandnetels.

Op weg naar de brug zag Orwin een kraai met één iriserend blauwe veer op een lage tak.

“U zoekt iets dat liever op een hoofd zit dan onder een jas,” kraste ze.

“Dat klopt.”

“Dan loopt u vanavond over het Vergeten Pad.”

“Waar begint dat?”

“Op de plaats waar u ophoudt te weten waar u bent.”

Orwin keek haar aan. “Dat is niet erg nauwkeurig.”

“Ik ben een kraai, geen landmeter.”

Hij gaf haar drie zonnebloempitten. Ze at er twee en verborg het derde onder mos.

“Houd vast wat u zoekt,” zei ze. “Het pad neemt niet alleen spullen. Het neemt ook bedoelingen die los in het hoofd liggen. En boterhammen. Boterhammen liggen meestal bijzonder los.”

Orwin bedankte haar en bond zijn lunch steviger vast.

Silas bereikte de oude brug vóór zonsondergang. Ook hij was iets kwijt: het eerlijke leven dat hij ooit voor zich had gezien, al wilde hij dat nog niet erkennen. Toen de zon de horizon raakte, klonk één belletje. Mist steeg uit het water, lantaarns floepten aan en tussen de brandnetels verscheen een straat vol kramen.

De markt rook naar regen, oud papier en honderd soorten soep. Er hingen handschoenen zonder partner; in potten dreven woorden die nooit op tijd waren gezegd. Een vrouw verkocht sleutels zonder deur en op een tafel lagen ongeopende brieven naast flessen met verdwaalde slaap.

Niemand keek vreemd op van Silas' bewegende bundel.

“Ik wil eerst vaststellen,” zei de hoed onder de doek, “dat dit tegen mijn advies ingaat.”

“Als ik genoeg krijg, kan ik opnieuw beginnen,” fluisterde Silas.

“Een nieuw begin is geen schoon laken dat u over een oude vlek legt.”

De Verzamelaar zat in een grijze tent. Het was de smalle handelaar uit de herberg, nog altijd met zijn inktzwarte handschoenen. Achter hem stonden kasten vol verzegelde flesjes en boeken met riemen. In één flesje huilde iemand; in een ander tikte regen tegen een onzichtbaar raam.

Silas legde de hoed op tafel en verwijderde de doek.

Voor het eerst zweeg de Verzamelaar langer dan de hoed.

“Prachtig,” zei hij. “Sterrenzilver. Maanborduurwerk. En daar, als ik mij niet vergis, een levende knoop.”

Hij schoof een beurs naar voren. Het goud erin woog meer dan alles wat Silas ooit eerlijk had verdiend.

“Is dat genoeg voor een werkplaats?” vroeg Silas.

“Voor twee.”

De Verzamelaar pakte een klein mesje met een haakvormig uiteinde. Silas herkende het gereedschap: een tornmesje, gemaakt om steken los te snijden.

“Wat gaat u doen?”

“De koopwaar controleren.”

De hoed schoof een vingerbreedte achteruit. “Ik ben geen koopwaar.”

De Verzamelaar glimlachte. “Alles is koopwaar zodra iemand de juiste prijs aanvaardt.”

Verderop smeekte een kruidenverkoper om een verzegeld flesje terug. De Verzamelaar hield het buiten zijn bereik.

“Uw geheim is veilig bij mij,” zei hij. “Zolang u volgende maand opnieuw betaalt.”

“U beloofde dat niemand het zou horen.”

“En dat hoeft ook niet. Tenzij u moeilijk doet.”

Hij fluisterde enkele woorden uit het flesje. Het gezicht van de kruidenverkoper werd wit.

Silas keek naar de kasten. Hij zag hoeveel macht iemand verzamelde door te weten waarvoor een ander zich schaamde of bang was.

De Verzamelaar zette het tornmesje onder de beschadigde steek.

“Niet doen,” zei Silas.

“U wilt toch weten wat hij waard is?”

“Ik zei: niet doen.”

Maar de Verzamelaar trok al.

Een koor van ingehouden adem klonk. Drie zilveren tekens sprongen als lichtmotten uit de rand. Een fluisterde een rijmpje, een sprak een naam en het derde brandde een stervormig gat in het tentdoek.

Potten rinkelden, verloren woorden riepen door elkaar en een rij eenzame schoenen rende weg. Iemand liet een doos vergeten niesbuien vallen; meteen niesde een halve straat.

Silas keek naar de beurs met goud. Toen naar de hoed, waarvan de rand nu zichtbaar openstond.

“Een daad,” zei de hoed zwak, “zou op dit ogenblik meer indruk maken dan spijt.”

Silas greep hem van tafel.

De Verzamelaar sloeg zijn hand om Silas' pols. “We hebben een overeenkomst.”

“Nee,” zei Silas. “U heeft een beurs neergelegd. Ik heb hem niet aangenomen.”

Silas trok zijn schoenmakersmes, sneed het koord van de tentluifel door en dook opzij. Grijze zijde zakte over de Verzamelaar.

Silas rende.

Hij wrong zich tussen kramen door en sprong over een mand zoekgeraakte knopen. De markt was te druk met haar ontsnapte waren om hem tegen te houden.

Bij het einde van de straat zag Silas een smal pad tussen twee doornstruiken. Hij kende het. Het liep naar zijn huisje, al nam niemand het vrijwillig wanneer de grote weg beschikbaar was.

Hij rende het Vergeten Pad op.

De mist sloot zich achter hem.

Orwin arriveerde kort daarna. Lichttekens tolden boven de kramen, verkopers vingen woorden met vlindernetjes en onder een hoop zijde riep iemand om hulp en een advocaat.

Het koperen doosje wees naar de tent. Daar vond Orwin een stukje losgesneden zilverdraad. Toen hij het aanraakte, hoorde hij een achtergebleven echo van de hoed zeggen dat rennen slecht was voor borduurwerk.

Een marktmeesteres met zes brillen vertelde hem wat ze had gezien.

“De dief nam uw hoed mee,” zei ze. “Maar hij liet het goud liggen.”

“Welke kant ging hij op?”

Ze wees naar de mist tussen de doornstruiken.

Orwin dacht aan de waarschuwing van de kraai. Hij stopte het zilverdraad in het doosje, legde twee vingers tegen zijn slaap en sprak hardop:

“Ik zoek mijn metgezel. Ik heb hem achteloos behandeld. Ik ga hem terugvinden, niet omdat hij van mij is, maar omdat hij mij is toevertrouwd.”

Daarna stapte hij het Vergeten Pad op.

4 De waarheid op de plank

Het Vergeten Pad was niet breed of steil. Toch wist Silas na tien minuten niet meer of hij naar huis liep of ervandaan.

Na twintig minuten ontdekte hij dat zijn brood verdwenen was.

“Ik had mijn brood beter moeten vasthouden,” mompelde hij.

“Blijf lopen,” zei de hoed onder zijn arm.

“Waarom?”

“Omdat...” De stem van de hoed haperde. “Omdat er iets moet worden hersteld.”

Silas keek naar de loshangende zilverdraden. Hij wist dat ze belangrijk waren. Een ogenblik later wist hij niet meer waarom.

Het pad stal geen herinneringen; het maakte ze steeds lichter, tot iemand ze zelf liet vallen. Silas kon de hoed onder een struik leggen en doen alsof niets met hem te maken had.

Toen zag hij in de modder een houten tol liggen.

Het was niet werkelijk de gestolen tol, maar een beeld dat het pad uit zijn hoofd trok.

“Ik heb hem meegenomen,” zei Silas hardop. “Hij was van een kind. Hij ligt onder mijn bed.”

De mist week een stap terug.

Verderop hing een wollen sjaal aan een tak.

“Die heb ik verkocht. Hij was van een oude vrouw.”

Bij de volgende steen glom een zilveren lepel.

“Die kan ik niet teruggeven. Ik heb hem laten omsmelten. Maar ik kan hem vergoeden.”

Door te benoemen wat hij had gedaan, legde Silas het pad vast onder zijn voeten.

Toen zijn huisje uit de mist opdook, stond de volle maan boven de bomen. Silas legde de hoed op de plank en doorzocht zijn oude naaigereedschap. Geen enkele naald was fijn genoeg voor het zilverweefsel.

Er werd op de deur geklopt.

Silas verstijfde.

“Goedendag,” zei een stem buiten. “Ik geloof dat u iemand bij u heeft die mij kent.”

Silas keek naar het raam. De mist drukte als melkglas tegen de ruiten.

“U vergist zich,” riep hij.

Buiten begon een koperen doosje zo luid te ratelen dat een vogel uit de dakgoot vloog.

“Dat onderdeel had ik blijkbaar beter moeten verwijderen,” zei de stem.

Silas pakte zijn mes, alleen omdat zijn hand iets nodig had om vast te houden.

“Ga weg.”

“Dat kan,” antwoordde Orwin. “Maar zodra het maanlicht hem bereikt, is de hoed wellicht niet meer te herstellen. Zonder uw toestemming kom ik niet binnen.”

“U kunt toch toveren?”

“Dat is geen toestemming.”

Op de plank bewoog de hoed moeizaam.

“Silas,” zei hij, en het was de eerste keer dat hij zijn naam gebruikte, “doe de deur open.”

Silas legde het mes neer.

Orwin stond met modder tot aan zijn knieën op de drempel. In zijn haar zat een boterham die het pad blijkbaar aan de verkeerde reiziger had teruggegeven.

Silas liet hem binnen.

Orwin liep rechtstreeks naar de plank, maar raakte de hoed niet aan. In plaats daarvan boog hij het hoofd.

“Het spijt me,” zei hij. “Ik heb u opgehangen alsof u een stuk gereedschap was.”

“Naast de jas met de vetvlek,” zei de hoed.

“Dat ook.”

Silas had woede of een kikkerbestaan verwacht. De verontschuldiging bracht hem meer uit zijn evenwicht.

“Ik heb hem gestolen,” zei hij.

“Dat weet ik.”

“Ik wilde hem verkopen.”

“Dat vermoedde ik.”

“Iemand bood genoeg goud voor twee werkplaatsen.”

Orwin keek naar de lege handen van Silas. “En toch staat u hier.”

Silas vertelde over de markt. Eerst verzweeg hij zijn jarenlange diefstallen, maar de hoed keek hem zonder ogen aan, wat aanzienlijk ongemakkelijker was dan het klinkt.

Daarom vertelde Silas ook over de sjaal, de lepel, de tol en alles wat daarna kwam. Toen hij uitgesproken was, leek het huisje groter.

“Ben ik een slecht mens?” vroeg hij.

Orwin dacht na.

“Die vraag beslist niet wie u bent. Wat u hierna doet, kan dat misschien wel.”

Op dat moment raakte het maanlicht de vensterbank.

Alle tekens in de rand van de hoed lichtten tegelijk op.

De beschadigde naad sprong verder open.

Tientallen zilveren tekens stegen op als motten. Halve namen en bekentenissen vulden het huis. Orwin vormde een koepel van blauw licht rond de plank, maar bij iedere botsing verscheen een barst.

“Ik kan ze bijeenhouden,” zei hij met gespannen stem. “Niet lang.”

“Naai de rand dicht,” zei de hoed.

“Mijn magie trekt het weefsel alleen verder uiteen.”

Silas keek naar de beschadiging. “Ik kan het proberen.”

“Met een schoenmakerspriem?” vroeg de hoed. “Ik heb al een moeilijke avond.”

In een plat kokertje in de binnenzoom vond Silas een gebogen reservenaald en zilverdraad. De sterrenweefster had zelfs herstel voorzien.

“Ik heb jaren niet genaaid,” zei hij.

“Uw handen zijn het niet vergeten,” zei Orwin. “Alleen uw hoofd heeft andere bezigheden gezocht.”

Silas stak de draad door het oog. De eerste steek zat te los; de tweede trok het weefsel scheef.

“Niet rukken,” zei de hoed. “Ik heb gevoel voor zover dat nu van pas komt.”

Silas dacht aan de les dat een goede naad haar kracht gelijk verdeelde. Hij stak door de binnenlaag, onder de losse zilveren lus en terug zonder de buitenstof te doorboren. De derde steek lag vlak. De vierde ook.

Rond hem kraakte Orwins lichtkoepel. Een teken ontsnapte door een barst en schoot naar de deur.

Silas ving het licht met beide handen, bracht het teken terug naar de rand en naaide verder.

“U moet hem vrijwillig teruggeven,” zei Orwin. “Anders blijft de knoop van de diefstal in de draad zitten.”

Silas nam de hoed van de plank, hield hem met beide handen vast en keek Orwin aan.

“Hij is niet van mij,” zei hij. “Hij was dat nooit. Ik geef hem terug zonder er iets voor te vragen.”

Orwin nam hem aan en hield hem voorzichtig vast. Alle tekens gleden terug naar de rand en de draad werd warm, terwijl Silas de laatste steek legde en binnenin een platte knoop maakte.

Het blauwe licht verdween. De kamer werd stil.

In de rand glansden opnieuw duizend tekens. Negenhonderdnegenennegentig waren ragfijn en volmaakt gelijk. Door het laatste liep één steek iets breder en een fractie schuin.

De hoed bestudeerde zichzelf in een donkere ruit.

“Niet elegant,” oordeelde hij.

Silas liet zijn schouders zakken.

“Maar betrouwbaar,” voegde de hoed eraan toe. “En betrouwbaar is zeldzamer dan elegant.”

Orwin zette hem op. De toren, ver weg op de heuvel, lichtte raam na raam op. Het koperen doosje gaf één tevreden zoem en zweeg.

“Is het nu voorbij?” vroeg Silas.

“Voor de hoed wel,” zei Orwin. “Voor de mensen van wie u iets nam, nog niet.”

Silas keek naar de vloer. Na een ogenblik knikte hij.

“Dan begin ik morgen.”

5 Eerlijk werk

De volgende ochtend haalde Silas de houten tol onder zijn bed vandaan. Hij waste het stof eraf, verving het versleten touw en liep ermee naar het huis van het kind.

Orwin hielp de eigenaars vinden, maar liet Silas zelf het woord doen.

Het kind deed zelf open. Toen hij de tol zag, lichtte zijn gezicht op. Daarna keek hij argwanend naar Silas.

“Waarom had u hem?”

Silas voelde de oude uitvlucht al klaarstaan: gevonden, gekregen, een vergissing.

“Omdat ik hem meenam terwijl hij niet van mij was,” zei hij.

Het kind nam de tol aan en dacht ernstig na.

“Dan moet u voortaan beter opletten.”

“Dat zal ik doen.”

Bij de oude marktkoopvrouw was het moeilijker. Silas had haar sjaal verkocht. Hij bekende het en bood aan de schade te vergoeden.

“Mijn dochter heeft die sjaal gemaakt,” zei de vrouw. “Een andere is niet dezelfde.”

“Dat weet ik.”

“Nee,” zei ze. “Dat weet u nu. Toen niet.”

Ze sloot de deur. Er bestond geen spreuk die een ander verplichtte te vergeven, en Orwin zou haar niet hebben gebruikt.

De bakker luisterde met gekruiste armen naar het verhaal over het zilveren lepeltje. Silas bood aan de waarde terug te betalen.

“De waarde?” zei de bakker. “Kun je de herinnering aan mijn vader terugbetalen? Hij hield die lepel iedere ochtend vast.”

Silas schudde zijn hoofd.

“Dan betaal je het zilver terug en werk je zes zaterdagen voor mij. Niet omdat dat de lepel terugbrengt, maar omdat je moet leren hoeveel werk er achter kleine dingen zit.”

Silas stemde toe.

Wat Silas nog bezat, gaf hij terug. Verkochte of verbruikte zaken noteerde hij samen met een mogelijke vergoeding in een boek. Orwin hielp alleen bij ontbrekende adressen; de hoed wanneer Silas een herinnering afzwakte.

“Een kleine koperen munt,” zei Silas op een middag.

“Twee,” verbeterde de hoed.

“Twee kleine koperen munten.”

“Hun grootte verandert niets aan het aantal.”

Sommigen dachten dat Orwin hem had betoverd of dat hij straf wilde ontlopen. Een paar aanvaardden zijn excuses; anderen namen hun bezit zwijgend aan of joegen hem van hun erf.

Silas bleef terugkomen waar hij nog iets verschuldigd was.

Zes zaterdagen sjouwde Silas meel en schrobde hij werktafels. Daarna legde de bakker een nieuw zilveren lepeltje op de toonbank.

“Niet hetzelfde,” zei Silas.

“Nee,” antwoordde de bakker. “Maar dit is voor het scheppen van gist, niet voor herinneringen. Zorg dat het hier blijft.”

Het was geen volledige vergeving, wel het eerste teken van hernieuwd vertrouwen.

Voor de marktkoopvrouw kocht Silas wol in dezelfde kleur. Een weefster leerde hem een sjaal maken. Die werd onregelmatig en aan één kant breder.

Toen hij hem aan de vrouw gaf, streek ze met haar duim over een scheve rand.

“Deze vervangt de oude niet,” zei Silas.

“Nee.”

“Maar hij is warm.”

Ze sloeg hem niet om. Ze deed de deur ook niet dicht.

“Leg hem daar maar neer,” zei ze.

Silas legde hem neer en ging weg zonder dankbaarheid te eisen.

Orwin bouwde intussen een stabiele standaard zonder slot, met donkerblauw fluweel en een gouden bies.

“Wat vindt u ervan?” vroeg hij.

De hoed schoof een halve draai naar links en daarna terug.

“Het blauw kan donkerder.”

“Dit was de donkerste stof in de stad.”

“Dan heeft de stad onvoldoende ambitie.”

Orwin glimlachte. “Wilt u hier staan?”

De hoed liet zich op de standaard zakken. “Dat wil ik.”

Na bijna twee maanden liep Silas opnieuw de heuvel op, met een eerlijk gekocht brood en een zak schroeven waaraan het ontvangstbriefje nog hing.

De mechanische draak opende de deur. Hij ademde een wolk kaneeldamp uit en keek toen vragend naar het brood.

“Geen ei,” zei Silas.

De draak leek teleurgesteld.

Orwin verscheen boven aan de trap met de hoed op zijn hoofd.

“Een bezoeker,” zei de hoed. “En deze keer gebruikt hij de deur.”

Silas hield de schroeven omhoog.

“Ik vraag geen vergeving, maar eerlijk werk. U hoeft mij niet meteen te vertrouwen.”

Orwin daalde de trap af. “Kunt u schroeven sorteren?”

“Ja.”

“Kunt u een naad leggen?”

De hoed maakte een goedkeurend geluid.

“Dat kan ik ook.”

“En weet u iets van blaasbalgen?”

Silas keek naar de draak. Onder diens kop stak een leren plooi naar buiten.

“Die balg is te strak aan het scharnier bevestigd. Daardoor scheurt hij telkens wanneer de kaak volledig opent.”

Orwin hief zijn wenkbrauwen. “Dat probeer ik al drie maanden op te lossen.”

“U maakt mooie spreuken,” zei de hoed. “Uw stikwerk is rampzalig.”

Orwin bood hem dertig dagen proeftijd. De gereedschapskast bleef op slot als Orwin afwezig was en iedere avond telden ze samen de materialen. Silas begreep dat vertrouwen stap voor stap terugkwam.

Silas sorteerte veranderlijke bouten, ving springende boeken en maakte een nieuwe blaasbalg van hittebestendig leer. Hij verplaatste het scharnier een duimbreedte, zodat de spanning zich gelijkmatig verdeelde.

Op de laatste proefdag vulde Orwin het reservoir met alchemistische olie. Silas controleerde de sluiting; de hoed keek toe.

“Rustig openen,” zei Silas.

De draak sperde zijn kaken. De balg zoog lucht aan en perste die langs de gloeiend hete steen. Brandstofdamp, zuurstof en voldoende hitte kwamen samen. Een smalle blauwe vlam schoot door de open werkplaatsdeur naar buiten en doofde veilig boven de stenen binnenplaats.

De draak sprong van vreugde. Deze keer bleef zijn linkeroor zitten.

Orwin lachte. “U bent aangenomen.”

Silas keek naar zijn handen. Er zat roet op zijn vingers en was onder zijn nagels. Ze waren moe van werk dat de volgende ochtend nog van hem mocht zijn.

In de maanden daarna betaalde Silas zijn laatste schulden af. De marktmeesteres verbande de Verzamelaar wegens afpersing van de markt. Alle duizend tekens rustten weer in de herstelde rand; de ontsnapte flarden waren te onvolledig geweest om een geheim prijs te geven.

Aan het begin van de winter droeg de oude marktkoopvrouw de nieuwe, scheve sjaal. Ze groette Silas niet, maar toen hij voorbijkwam, trok ze de stof iets hoger tegen de kou. Dat was genoeg.

Op een avond kleurde de lucht opnieuw paars. Beneden in de werkplaats stelde Silas het uurwerk in de borst van de draak af. Orwin las bij het raam en de hoed rustte op zijn standaard, precies waar hij zelf had gekozen te staan.

“Het fluweel,” zei de hoed plotseling, “is bij avondlicht inderdaad donker genoeg.”

Orwin keek op. “Was dat een compliment?”

“Een constatering. Laat u niet meeslepen.”

Buiten fluisterden de bomen het verhaal van tak tot tak: over een gestolen hoed, een teruggegeven geheim en een man die had geleerd dat een nieuw begin niet te koop was.

Je moest het, steek voor steek, zelf maken.